

Uz sākumlapu>Ģimenes lietas un mantojums>Mantojums>Lietu tiesību (in rem) pielāgošana Lietu tiesību (in rem) pielāgošana

Portugāle

1 Kādas lietu tiesības (in rem) var rasties mantošanas ceļā saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem?

IEVADPIEZĪME

Pirmkārt, jānorāda, ka lietu tiesības var būt lietošanas tiesības (*direitos reais de gozo*) vai nodrošinājuma tiesības (*direitos reais de garantia*). Otrkārt, tiesību zinātnē daļēji pastāv uzskats, ka līdztekus lietu tiesībām uz ķermeņiskām lietām pastāv arī lietu tiesības uz bezķermeņiskām lietām. Visbeidzot, Portugāles tiesībās ir nostiprināts *numerus clausus* princips, proti, ierobežots lietu tiesību skaits (Civilkodeksa (*Código Civil*) 1306. pants).

TIESĪBAS, UZ KURĀM VAR ATTIEKTIES MANTOŠANA

Mantot var visas tiesības, kas neizbeidzas ar tiesīgās personas nāvi, bet turpinās pēc tās.

Portugāles Civilkodeksa (*Código Civil*) 2025. pantā saistībā ar mantošanu ir noteikts:

“1. Tiesiskas attiecības, kas to būtības dēļ vai uz likuma pamata izbeidzas ar to īpašnieka nāvi, netiek mantotas.

2. Tiesības, no kurām var atteikties, arī var izbeigties ar īpašnieka nāvi, ja tā noteicis īpašnieks.”

Piemēram, lietojuma tiesības un liettiesiska rakstura tiesības uz izmantošanu un dzīvošanu ir lietu tiesības, kas izbeidzas ar to īpašnieka nāvi uz likuma pamata (Civilkodeksa (*Código Civil*) 1476. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 1485. pants).

Civilkodeksa pašreizējā redakcija portugāļu valodā ir pieejama vietnē

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=775&tabela=leis&so_miolo=&

Vispārējā gadījumā mantot var visas lietu tiesības, izņemot lietojuma tiesības, liettiesiska rakstura tiesības uz izmantošanu un dzīvošanu vai tādas lietu tiesības, uz kurām attiecas kāda no Civilkodeksa 2025. pantā paredzētajām situācijām, vai citus gadījumus, kas īpaši paredzēti citos tiesību aktos.

Dažas tiesības ir ierobežotas — piemēram, ar deklarētiem ieročiem saistītas lietu tiesības, ko var mantot tikai saskaņā ar konkrētiem nosacījumiem, kuri minēti ieroču un municijas tiesiskā regulējuma (*Regime Jurídico das armas e munições*) 37. pantā, kas skan šādi:

“1. Mantojot mirušas personas atstātu mantojumu, deklarētu ieroci var iegūt īpašumā tikai ar policija de segurança pública — PSP (Valsts drošības policija) direktora atļauju.

2. Lai īstenotu iepriekšējo punktu, par ieroču esību ir jāpaziņo PSP 90 dienu laikā pēc iepriekšējā īpašnieka nāves vai tad, kad par ieročiem uzzinājusi persona, kuras turējumā tie atrodas.

3. PSP direktors var ļaut ieroci reģistrēt uz mantojuma pārvaldnieka vārda līdz mirušās personas mantas dalīšanai; šādā gadījumā ieroci obligāti nodod glabāšanā PSP.

4. Ja mantojuma pārvaldnieks vai cits mantnieks atbilst ieroča glabāšanas juridiskajiem nosacījumiem, var lūgt reģistrāciju uz tā vārda, ja ierocis paliek tā glabāšanā.

5. Pēc mantojuma pārvaldnieka pieteikuma ieroci var nodot personai, kas atbilst tā glabāšanas kritērijiem, ieguvēju izvēloties ieinteresētajai personai, vai PSP var to pārdot izsolē un darījuma summu pēc maksājumu atskaitīšanas iemaksāt mantojuma masā.

6. Kad sadale pabeigta, ieroci nodod ieguvējam mantniekam, ja tas atbilst ieroča glabāšanas juridiskajiem nosacījumiem.

7. Ja manta desmit gadu laikā nav tikusi pieprasīta, tā pāriet valstij.

Ieroču un municijas tiesiskais regulējums, kas apstiprināts ar 2006. gada 23. februāra Likumu Nr. 5/2006, portugāļu valodā ir pieejams vietnē

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=692&tabela=leis&so_miolo.

IZMANTOŠANAS LIETU TIESĪBAS

Likums paredz šādas izmantošanas lietu tiesības (Civilkodeksa 1302.–1575. pants, turpmāk minētais Daļlaika lietojuma tiesību tiesiskais regulējums (*Regime Jurídico da Habitação Periódica*):

īpašumtiesības (*direito de propriedade*),

kopīpašums (*compropriedade*),

dzīvokļa īpašums (*propriedade horizontal*),

lietojums (*usufruto*),

izmantošanas un dzīvošanas lietu tiesības (*direito real de uso e habitação*),

daļlaika lietojuma tiesības (*direito real de habitação periódica*),

apbūves tiesība (*direito de superfície*),

servitūti (*servidões prediais*).

Daļlaika lietojuma tiesību juridiskais regulējums ir apstiprināts ar 1993. gada 5. augusta Dekrētlikumu Nr. 275/93, kas portugāļu valodā ir pieejams vietnē

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=648&tabela=leis

NODROŠINĀJUMA LIETU TIESĪBAS

Civilkodeksā ir paredzētas šādas ar nodrošinājumu saistītas lietu tiesības:

lietošanas ķīla (*Consignação de rendimentos*) — 656. pants,

ķīla (*Penhor*) — 666. pants,

hipotēka (*Hipoteca*) — 686. pants,

reālnasta (*Privilégios imobiliários*) — 743. un 744. pants,

aizturējums (*Direito de retenção*) — 754. un 755. pants.

LIETU TIESĪBAS UZ ĶERMENISKĀM LIETĀM

Civilkodeksa 1302. pants nosaka, ka šajā kodeksā noteiktās īpašumtiesības var attiekties vienīgi uz kustamām vai nekustamām ķermeņiskām lietām (ieskaitot ūdeni).

LIETU TIESĪBAS UZ BEZĶERMENISKĀM LIETĀM

Civilkodeksa 1303. pantā ir minēts intelektuālais īpašums, ko savukārt regulē Rūpnieciskā īpašuma kodekss (*Código da Propriedade Industrial*). Tiesību zinātnē ir izstrādājusies atziņa, ka intelektuālais īpašums ir jēdziens, kas ietver autoritētiesības un blakustiesības, kā arī rūpniecisko īpašumu. Portugāles tiesībās ir saglabāti abi apzīmējumi: intelektuālais īpašums (Civilkodeksā) un rūpnieciskais īpašums (Rūpnieciskā īpašuma kodeksā). Saskaņā ar Rūpnieciskā īpašuma kodeksa 1. pantu rūpnieciskais īpašums aptver zivsaimniecību, lauksaimniecību, mežsaimniecību, lopkopību un ieguves rūpniecību, ražošanu un tirdzniecību tiešā nozīmē, kā arī visas dabīgās vai ražotās preces un pakalpojumus.

Tiesību zinātnē nav vienprātības par to, vai valsts tiesības atzīst īpašumtiesības un citas lietu tiesības attiecībā uz bezķermeniskām lietām, piemēram, īpašumtiesības uz komercuzņēmumu vai intelektuālo īpašumu. Šo jautājumu interpretēt tiesas.

Rūpnieciskā īpašuma kodekss regulē tiesības uz patentiem, funkcionālajiem modeļiem, pusvadītāju izstrādājumiem, dizainparaugiem, preču zīmēm, apbalvojumiem, logotipiem, cilmes vietas nosaukumiem un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kā arī to grozīšanu un nodošanu.

No patentiem un funkcionālajiem modeļiem, kā arī pusvadītāju izstrādājumu topogrāfijām, dizainparaugiem un preču zīmēm un citām tirdzniecības atšķirības zīmēm izrietošās tiesības var iekļāt (Rūpnieciskā īpašuma kodeksa 6. pants).

Rūpnieciskā īpašuma kodeksa atjauninātā redakcija portugāļu valodā ir pieejama vietnē

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?tabela=leis&artigo_id=438A0002&nid=438&nversao=&tabela=leis&so_miolo.

Komercuzņēmumu gadījumā dalības vai akcionāra statusa tiesību pēctecību viena biedra nāves rezultātā, kā arī uz to attiecināmās prasības regulē Komercsabiedrību kodekss (*Código das Sociedades Comerciais*), konkrētāk:

184. pants regulē mantošanu parastas sabiedrības biedra nāves gadījumā,

198., 225. un 252. pants regulē mantošanu privātas sabiedrības ar ierobežotu atbildību biedra nāves gadījumā,

469. un 475. pants regulē mantošanu komandītsabiedrības biedra nāves gadījumā.

Komercsabiedrību kodeksa atjauninātā redakcija portugāļu valodā ir pieejama vietnē

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=524&tabela=leis&so_miolo=&

2 Vai šādas lietu tiesības (in rem) tiek reģistrētas nekustama vai kustama īpašuma reģistrā un, ja tā, vai šāda reģistrācija ir obligāta? Kurā reģistrā vai reģistros tās reģistrē un kādas ir reģistrācijai izvirzītās prasības un piemērotā kārtība?

Jā, parasti šīs tiesības tiek ierakstītas reģistrā saskaņā ar turpmāk minēto.

ZEMESGRĀMATU NODAĻAS

Zemesgrāmatu nodaļās (*Conservatórias do Registo Predial*) reģistrē ar ēku juridisko statusu saistītus aktus, tostarp attiecībā uz turpmāk minētajām lietu tiesībām (Zemesgrāmatu kodeksa (*Código de Registo Predial*) 1. un 2. pants); nodaļās reģistrē:

juridiskus aktus, ar ko nodibina, atzīst, iegūst vai groza īpašumtiesības, lietojuma, izmantošanas un dzīvošanas, apbūves vai servitūta tiesības,

juridiskus aktus, ar ko nodibina vai groza horizontālās īpašuma un daļlaika lietojuma tiesības,

zemes īpašnieku maiņu zemes sadalīšanas, kopīpašuma struktūras pārveidojumu un dalīšanas, kā arī attiecīgo grozījumu rezultātā,

nodošanas vai apgrūtināšanas ofertes, priekšrocību līgumus un priekšrocību noteikumus testamentā, ja tie ir faktiski izpildīti, kā arī no šiem faktiem izrietošo līgumsaistību nodošanu,

īpašuma nodošanu kreditoriem,

hipotēku, tās cesiju vai grozīšanu, attiecīgās reģistrācijas prioritātes cesiju un lietošanas ķīlu,

ar hipotēku vai lietošanas ķīlu nodrošināto prasījuma tiesību nodošanu, ja garantijas nodošana ir būtiska,

nomas tiesības uz laikposmu, kas pārsniedz sešus gadus, un to nodošanu vai apakšnomu, izņemot lauku zemes nomu,

ar hipotēku vai lietošanas ķīlu nodrošinātu kredītprasību iekļilāšanu, kā arī citus aktus vai darījumus, kas skar šos prasījumus,

jebkurus citus īpašumtiesību ierobežojumus, kas jāreģistrē saskaņā ar likumu,

juridiskus aktus, ar kuriem izbeidz tiesības, apgrūtinājumus vai reģistrētas hipotēkas.

Iepriekš minētie fakti, izņemot Zemesgrāmatu kodeksa 8.A pantā norādītos, jāreģistrē obligāti.

Saskaņā ar Civilkodeksa 687. pantu hipotēka ir jāreģistrē, pretējā gadījumā tā pusēm netiek atzīta.

Zemes reģistrācijas nosacījumi ir paredzēti šādās Zemesgrāmatu kodeksa tiesību normās:

8.B pantā, 8.C pantā, 8.D pantā un 9. pantā ir noteikts reģistrācijas pienākums, termiņi un uz nekustamo īpašumu attiecināmo tiesību attiecināmība,

34.–35. pantā ir noteikta provizoriska reģistrācija, reģistrācijas turpināšana un jo īpaši īpašumtiesību mantošana un atbrīvojums no provizoriskas reģistrācijas pirkumu reģistrā dalīšanas/mantošanas gadījumā,

36.–39. pantā ir noteiktas tiesības pieteikt reģistrācijai un pārstāvības iespējas,

41.–42.A pantā ir paredzēta veidlapa un noteikts reģistrācijas pieteikuma iesniegšanas veids, jo īpaši tiesības uz elektronisku reģistrāciju,

43.–46. pantā ir noteikti iesniedzamie dokumenti.

Zemesgrāmatu kodekss portugāļu valodā ir pieejams vietnē http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=488&tabela=leis

Sīkāka informācija par zemesgrāmatas, komercreģistra un automobiļu reģistra pieteikumiem, piemēram, par pieteikuma iesniegšanas kārtību, prasībām un pakalpojumiem, ir pieejama tiešsaistē šādā adresē: <http://www.irm.mj.pt/sections/empresas>.

KOMERCREĢISTRA NODAĻAS

Komercreģistra nodaļās reģistrē aktus, kuru mērķis ir publiskot individuālo komersantu, komercuzņēmumu, komerciālo civiltiesisko sabiedrību un individuālo uzņēmumu ar ierobežotu atbildību juridisko statusu. Komercreģistra nodaļās reģistrē arī noteiktus aktus attiecībā uz kooperatīvu, publisku uzņēmumu, uzņēmumu grupu un Eiropas ekonomisko interešu grupu juridisko statusu.

Komercreģistra nodaļās ir jāreģistrē Komercreģistra kodeksa (*Código de Registo Comercial*) 15. pantā minētie akti, kā norādīts turpmāk:

“15. pants. Obligāti reģistrējamie akti

1. Kodeksa 3. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā un e)–z) apakšpunktā, 3. panta 2. punktā, 4. pantā, 5. panta a), e) un f) punktā, 6., 7., un 8. pantā, 10. panta c) un d) punktā minēto aktu reģistrācija ir obligāta.

2. Izņemot nākamajos punktos noteikto, iepriekšējā punktā minēto aktu reģistrācija ir jālūdz divu mēnešu laikā no to izdošanas.

3. 5. panta a), e) un f) punktā minētos aktus ir jālūdz reģistrēt divu mēnešu laikā no dienas, kad publicēts dekrēts, ar kuru tie noteikti.

4. Pieteikums par uzņēmuma pārskatu un individuālo uzņēmumu ar ierobežotu atbildību pārskatu reģistrēšanu jāiesniedz ne vēlāk kā septiņā mēnešā piecpadsmitajā dienā pēc saimnieciskā gada beigām.

5. Obligāti ir jāreģistrē arī 9. pantā paredzētās prasības, lēmumi, procedūras un aizsardzības pasākumi.

6. Pagaidu noregulējuma pasākums nav obligāti jāreģistrē, ja ir jau iesniegts pieteikums par lūgtā aizsardzības pasākuma reģistrāciju, savukārt tas nav obligāti jāreģistrē, ja ir jau iesniegts pieteikums par galvenās prasības reģistrāciju.

7. Prasības un pagaidu noregulējuma pasākumus attiecībā uz uzņēmuma lēmumu darbības apturēšanu jālūdz reģistrēt divu mēnešu laikā no to ierosināšanas dienas.

8. Iepriekšējā punktā minētajās prasībās un rīkojumos ietvertos galīgos lēmumus jālūdz reģistrēt divu mēnešu laikā no galīga un nepārsūdzama lēmuma pieņemšanas.”

Nosacījumi, kas attiecas uz reģistrāciju komercreģistrā, ir paredzēti Komercreģistra kodeksa 28.–53. pantā.

Saskaņā ar Komercreģistra kodeksa 32. panta 1. un 2. punktu:

reģistrēt var tikai aktus, kas noteikti dokumentos, ar kuriem tie juridiski pamatoti,

svešvalodā rakstītus dokumentus var pieņemt tikai tad, ja tie ir iztulkoti, izņemot gadījumus, kad tajos norādīti fakti, ko ieraksta ar transkripciju, tie ir angļu, franču vai spāņu valodā un kompetentā amatpersona pārvalda šo valodu.

No fiskālo saistību viedokļa saskaņā ar Komercreģistra kodeksa 51. panta 1. punktu nevienam aktam, kam piemēro nodokļu maksājumus, nevar galīgi reģistrēt, kamēr nav nomaksāti vai nodrošināti nodokļu maksājumi.

Komercreģistra kodekss portugāļu valodā ir pieejams vietnē http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=506&tabela=leis

VĒRTSPAPĪRU REĢISTRĀCIJA

Par vērtspapīriem var atzīt visus turpmāk minētos, kā arī citus likumā paredzētus dokumentus:

akcijas un kapitāla daļas,

obligācijas,

kapitāla vērtspapīrus,

kolektīvo ieguldījumu uzņēmumu ieguldījumu apliecības,

atsevišķās tiesības (*direitos destacados*), kas saistītas ar iepriekšējos punktos minētajiem vērtspapīriem, ja tās aptver visu emisiju vai sēriju vai tiek paredzētas izdošanas brīdī,

segtas garantijas,

citus dokumentus, kuri atspoguļo homogēnas juridiskās situācijas, ja var tikt veikta to tirdzniecība tirgū.

Vērtspapīri pastāv vārda vērtspapīru formā (Portugāles Vērtspapīru kodeksa (*Código de Valores Mobiliário*) 52. pants).

Vērtspapīru iegūšana, kā arī lietojuma, ķīlas vai citu juridisku situāciju, kas apgrūtina vērtspapīrus, nodibināšana, grozīšana vai izbeigšanās tiek reģistrēta (parasti izdevējīestādē vai pārvaldošajā iestādē) un uz to var attiekties mantošana.

Vērtspapīru reģistrācija, reģistrācijas struktūras, reģistrācijas prasības, reģistrācijas sekas attiecībā uz tiesību nodibināšanu, pāreju vai īstenošanu, kā arī šo tiesību mantošanu atšķiras katrai no minētajām vērtspapīru kategorijām.

Šo jautājumu regulē Portugāles Vērtspapīru kodekss, kas apstiprināts ar 1999. gada 13. novembra Dekrētlikumu Nr. 486/99, kura atjauninātā redakcija portugāļu valodā ir pieejama vietnē http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=450&so_miolo=&tabela=leis&nversao.

MEHĀNISKO TRANSPORTLĪDZEKĻU REĢISTRI

Ar mehānisko transportlīdzekļu un to piekabju juridisko statusu saistītos faktus reģistrē Mehānisko transportlīdzekļu reģistros (*Conservatórias do Registo Automóvel*).

Reģistrācijas mērķiem par transportlīdzekļiem uzskata mehāniskos transportlīdzekļus un to piekabes, kuru reģistrācija jāveic saskaņā ar Ceļu kodeksu (*Código da Estrada*).

Ceļu kodeksa 117. pantā ir noteikts, kuri transportlīdzekļi un piekabes ir obligāti jāreģistrē. Ceļu kodekss, kas apstiprināts ar 1994. gada 3. maija

Dekrētlikumu Nr. 114/94, tā atjauninātajā redakcijā portugāļu valodā ir pieejams vietnē

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_estrutura.php?tabela=leis&artigo_id=&nid=349&nversao=&tabela=leis&so_miolo.

Mehānisko transportlīdzekļu reģistrācijas kodeksa (*Código de Registo Automóvel*) 5. pantā attiecībā uz mehānisko transportlīdzekļu obligāto reģistrāciju ir noteikts turpmāk minētais:

“5. pants.

1. Reģistrē šādas tiesības:

a) īpašumtiesības un lietojuma tiesības;

b) mehānisko transportlīdzekļu pārdošanas līgumos paredzēto īpašumtiesību saglabāšanu;

c) hipotēku, tās grozīšanu un cesiju, kā arī attiecīgās reģistrācijas prioritātes cesiju;

d) finanšu līzingu un no tā izrietošo tiesību nodošanu;

e) nomu, kuras līgums pārsniedz vienu gadu, ja attiecīgā līguma rezultātā ir paredzama īpašumtiesību nodošana;

f) transportlīdzekļa piešķirumu nomai bez vadītāja;

g) reģistrētu tiesību vai kredīta nodošanu un šāda kredīta ieķīlāšanu, pagaidu arestu un apķīlāšanu;

h) apķīlāšanu, pagaidu arestu, inventarizāciju vai konfiskāciju, konfiskāciju kriminālprocesā, kā arī jebkurus citus tiesiskus vai administratīvus pasākumus vai aktus, kas ietekmē transportlīdzekļa brīvu atsavināšanu;

i) nodokļu tiesību aktos paredzētos neatsavināšanas vai nepieejamības apgrūtinājumus;

j) iepriekš reģistrēto tiesību vai apgrūtinājumu izbeigšanos vai grozīšanu, transportlīdzekļa īpašnieka, lietotāja vai nomnieka vārda vai nosaukuma, vai pastāvīgās dzīvesvietas vai galvenā biroja adreses izmaiņas;

l) citus juridiskus aktus, kuru reģistrāciju prasa likums.

2. Reģistrē a), b), d), e), f) un i) apakšpunktā minētos aktus un transportlīdzekļa īpašnieka, lietotāja vai nomnieka vārda vai nosaukuma, vai pastāvīgās dzīvesvietas vai galvenā biroja adreses izmaiņas.

3. Īpašumtiesību reģistrācija likumiskās mantošanas gadījumā nav jāveic, ja mantinieks(-i) plāno atsavināt transportlīdzekli.”

Mehāniskos transportlīdzekļus nedrīkst ieķīlāt (Mehānisko transportlīdzekļu reģistrācijas kodeksa 8. pants).

Mehānisko transportlīdzekļu reģistrācijas nosacījumi ir paredzēti Mehānisko transportlīdzekļu reģistrācijas kodeksa 11. pantā:

“11. pants.

1. Darbības, kas ir norādītas reģistrācijas apliecībā vai kas attiecas uz tajā ierakstīto faktu svītrosānu vai grozīšanu, nevar veikt, ja netiek uzrādīta iepriekš izdotā apliecība.

2. Iepriekšējā punkta noteikumus nepiemēro:

a) ja reģistrācijas apliecība nozaudēta vai iznīcināta;

b) ja pieteikums par transportlīdzekļa reģistrāciju iesniegts, izmantojot internetu.

3. Ja reģistrāciju lūdz ieinteresētā persona, kurai nav reģistrācijas apliecības, reģistratoram par to jāpaziņo šīs apliecības turētājam saskaņā ar iepriekšējā panta 2. punktu, neskarot reģistrāciju.

4. Ja paziņojums nav izdarīts vai apliecība netiek nosūtīta reģistratoram noteiktajā termiņā, reģistrators lūdz jebkurai administratīvajai vai policijas iestādei izņemt šo dokumentu.”

Mehānisko transportlīdzekļu reģistrāciju regulē 1975. gada 12. decembra Dekrētlukums Nr. 54/75, kas pieejams vietnē

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=598&tabela=leis

VALSTS GAISA KUĢU REĢISTRS

Gaisa kuģi un autonomais aprīkojums (dzinējs, rotors, propellers utt.) ir jāieraksta Valsts gaisa kuģu reģistrā.

Pieteikumu par reģistrāciju iesniedz, izmantojot veidlapu, kam pievienoti šādi dokumenti:

pirkuma rēķins vai cits dokuments, kas pierāda pirkumu;

sertifikāts par izslēgšanu no iepriekšējās reģistrācijas valsts gaisa kuģu reģistra vai sertifikāts par neregistrēšanu;

muitošanas sertifikāts, ja gaisa kuģis tiek ievests no valsts ārpus ES;

divas gaisa kuģa fotogrāfijas — no priekšpuses un profilā, ar uzkrāsotām valsts reģistrācijas zīmēm formātā 9 x 12 bez ierāmējuma un neitrālās krāsās.

Ārvalstīs izdotiem dokumentiem ir jāsaturo personu paraksti, kuri izteikti pienācīgi notariālā formā un legalizēti, pievienojot apliecinājumu "Apostille", saskaņā ar 3. un 4. pantu 1961. gada 5. oktobra Hāgas Konvencijā par ārvalstu publisko dokumentu legalizācijas prasības atcelšanu, kas ratificēta ar 1968. gada 24. jūnija Dekrētlukumu Nr. 48450, vai kurus pienācīgi notariālā formā izteicis un legalizējis Portugāles diplomātiskais vai konsulārais pārstāvis attiecīgajā valstī.

Dokumenti, kurus Portugālē izdevusi juridiska persona, jābūt ar likumisko juridisko pārstāvju parakstiem un vārdiem "pienācīgi pilnvarots īstenot savas pilnvaras".

Papildu informācija ir pieejama [Valsts civilās aviācijas iestādes \(Autoridade Nacional de Aviação Civil\)](#) tīmekļa vietnē.

KUĢU REĢISTRS

Kuģu reģistrāciju regulē Vispārējie noteikumi par ostu iestādēm (*Regulamento Geral das Capitánias*) — 1972. gada 31. jūlija Dekrētlukums Nr. 265/72, kura aktuālā redakcija ir pieejama vietnē http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1721&tabela=leis&ficha=1&pagina=1&so_miolo=&

Papildus tam piemēro 1989. gada 28. marta Dekrētlukumu Nr. 96/89, ar ko izveido Madeiras Starptautisko kuģu reģistru, un ministra 1989. gada 23. augusta Īstenošanas rīkojumu Nr. 715/89, kas regulē noteiktus tā aspektus.

Šis tiesiskais regulējums paredz, ka:

uz valsts kuģiem, izņemot kara flotes kuģus, jābūt reģistrētām īpašumtiesībām, lai veiktu darbības, kurām tie ir klasificēti,

tirdzniecības kuģus reģistrē arī komerciāli saskaņā ar attiecīgajām tiesību normām,

valsts kuģus reģistrē jūrlietu nodaļās, izņemot atpūtas kuģus, kurus reģistrē piemērojamajos tiesību aktos norādītajās organizācijās,

jaunas iegādes vai būvniecības gadījumā kompetenta ir attiecīgajā atļaujā norādītā jūrlietu nodaļa,

aizvietojošas iegādes vai būvniecības gadījumā kompetenta ir jūrlietu nodaļa, kurā tika reģistrēts aizvietotais elements,

kuģi, kas uzbuvēti vai iegādāti ostā jebkurā valsts teritorijas daļā, var pārdot vai reģistrēt citā ostā tajā pašā vai citā teritorijas daļā, ja tam ir atbilstīga atļauja, mazie kuģi uz klāja, pat ja tie ir glābšanas laivas, nelieli zvejas palīgkuģi un mazi ar dzinēju neaprikoti piekrastes transportlīdzekļi bez burām, piemēram, glābšanas laivas, skifi, piepūšamās laivas un ūdens velosipēdi, kas paredzēti lietošanai līdz 300 m no krasta bēguma laikā, ir atbrīvoti no reģistrācijas, bet ir pakļauti jūrlietu iestādes jurisdikcijai, un tā atbild par to darbības licenču izdošanu.

Prasības kuģu reģistrācijai ir noteiktas Vispārējo noteikumu par ostu iestādēm 77. pantā.

Uz kuģu reģistrāciju, ja notikusi mantošana pēc nāves, attiecas šādas prasības:

mantošanas gadījumā reģistrācijas izmaiņas izdara, pamatojoties uz apliecinājumu par sadales aktu vai sadales plānu un attiecīgo tā apstiprināšanas nolēmumu, kam pievienots kompetentās finanšu iestādes izdots dokuments, ar kuru apstiprina, ka ir nomaksāts, nodrošināts vai nav jāmaksā attiecīgais mantojuma nodoklis (Vispārējo noteikumu par ostu iestādēm 82. panta 2. punkts),

ārvalstu kuģus, kas iegūti mantošanas vai Portugāles tiesās ierosinātas tiesvedības ceļā, reģistrē augstākas iestādes noteiktā jūrlietu nodaļā (Vispārējo noteikumu par ostu iestādēm 75. panta 3. punkts).

leroču reģistrācija

leroču un munciņas obligāto deklarēšanu un reģistrāciju veic Valsts drošības policija.

Piemēro iepriekš minēto leroču un munciņas tiesisko regulējumu, kurā ir noteiktas deklarēšanas un reģistrācijas prasības.

Mantošanai pēc nāves piemēro minētā leroču un munciņas tiesiskā regulējuma 37. pantā noteiktās prasības.

Intelektuālo īpašumu reģistrē Valsts rūpnieciskā īpašuma institūtā (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial*).

Patentus, funkcionālos modeļus, pusvadītāju izstrādājumus, dizainparaugus, preču zīmes, apbalvojumus, logotipus, cilmes vietas nosaukumus un ģeogrāfiskās izcelsmes norādes reģistrē Valsts rūpnieciskā īpašuma institūts, kam jāiesniedz attiecīgie pieteikumi.

Prasības pieteikumam par piešķiršanu vai reģistrāciju un tā sekas attiecībā uz katru no šīm kategorijām ir noteiktas Rūpnieciskā īpašuma kodeksā, neskarot Eiropas Savienības tiesību aktus un piemērojamās starptautiskās konvencijas.

Praktiska informācija par to, kā iesniegt un sagatavot piešķiršanas vai reģistrācijas pieteikumu, ir pieejama Valsts rūpnieciskā īpašuma institūta tīmekļa vietnē <https://justica.gov.pt/registos/propriedade-industrial>

3 Kādas ir ar lietu tiesību (in rem) reģistrāciju saistītās sekas?

Principā lietu tiesību uz nekustamo īpašumu reģistrācija nerada juridiskas tiesības. Tomēr attiecībā uz citu kategoriju īpašumu var pastāvēt speciālajās tiesību normās iekļauti izņēmumi no šā noteikuma.

ZEMES REĢISTRĀCIJAS SEKAS

Ar lietu tiesību uz nekustamo īpašumu ierakstīšanu saistītās sekas ir paredzētas Zemesgrāmatu kodeksa 4.–7. pantā un ir šādas:

"4. pants. Sekas attiecībā uz pusēm

1. Uz aktiem, kas jāreģistrē, pašas puses vai to mantinieki var atsaukties arī tad, ja tie nav reģistrēti.

2. Iepriekšējo noteikumu nepiemēro hipotēku aktiem, kuru sekas attiecībā uz pašām pusēm ir spēkā, kad tie ir reģistrēti.

5. pants. Izmantojamība pret trešām personām

1. Akti, kas jāreģistrē, rada sekas attiecībā uz trešām personām tikai pēc to reģistrācijas dienas.

2. Iepriekšējā punkta noteikumus nepiemēro:

a) 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā minēto tiesību iegūšanai ar ieilgumu;

b) acīmredzamiem servitūtiem;

c) aktiem, kas attiecas uz nenoteiktām precēm, ja tās nav skaidri noteiktas un norādītas.

3. Pret ieinteresēto personu reģistrācijas neesību nevar izmantot personas, kam ir pienākums veicināt reģistrāciju, vai to mantinieki.

4. Reģistrācijas kontekstā trešās personas ir personas, kas no vienas un tās pašas personas ieguvušas savstarpēji izslēdzošas tiesības.

5. Neregistrēta noma, kuras ilgums pārsniedz sešus gadus, nav izmantojama pret trešām personām.

6. pants. Reģistrācijas prioritāte

1. Pirmajai reģistrētajai tiesībai ir priekšroka pār vēlāk reģistrētām tiesībām uz tām pašām precēm, sarindojot pēc reģistrācijas datuma, bet, ja datums ir viens un tas pats — pēc attiecīgo iesniegumu secības laikā.

2. (Atcelts)

3. Reģistrācija, kas kļuvusi galīga, saglabā prioritāti, kāda tai bija pagaidu statusa laikā.

4. Atteikuma gadījumā reģistrācija, kas veikta pēc pamatotas pārsūdzības, saglabā tādu prioritāti, kāda bija iesniegtajam noraidītajam dokumentam.

7. pants. No reģistrācijas izrietošās prezumpcijas

Galīgā reģistrācija veido prezumpciju, ka tiesība eksistē un attiecas uz reģistrēto tās īpašnieku precīzi tā, kā tā reģistrējot definēta.”

KOMERCREĢISTRĀCIJAS SEKAS

Komercreģistrācijas sekas būtībā izriet no Komercreģistra kodeksa 11.–14. panta, kā norādīts turpmāk:

“11. pants. No reģistrācijas izrietošās prezumpcijas

Reģistrācija ar galīgo ierakstu veido prezumpciju, ka juridiskā situācija eksistē precīzi tā, kā tā ir definēta.

12. pants. Reģistrācijas prioritāte

Pirmajam reģistrētajam aktam ir priekšroka pār vēlākiem aktiem, kas attiecas uz tām pašām daļām vai daļību uzņēmumā, sarindojot attiecīgo pieteikumu secībā.

13. pants. Sekas attiecībā uz pusēm

1. Uz aktiem, kas jāreģistrē, pašas puses vai to mantinieki var atsaukties arī tad, ja tie nav reģistrēti.

2. Izņēmumi no iepriekšējā punkta ir uzņēmumu dibināšanas dokumenti un to grozījumi, kuriem piemēro Komercsabiedrību kodeksa (Código das Sociedades Comerciais) un Eiropas akciju sabiedrību tiesību aktu noteikumus.

14. pants. Izmantojamība pret trešām personām

1. Akti, kas jāreģistrē, rada sekas attiecībā uz trešām personām tikai pēc to reģistrācijas dienas.

2. Akti, kas jāreģistrē un obligāti jāpublicē saskaņā ar 70. panta 2. punktu, rada sekas attiecībā uz trešām personām tikai pēc to reģistrācijas dienas.

3. Pret ieinteresētajām personām reģistrācijas neesību nevar izmantot to juridiskie pārstāvji, kam ir pienākums veicināt reģistrāciju, vai šo personu mantinieki.

4. Šā panta noteikumi neskar Komercsabiedrību kodeksa un Eiropas akciju sabiedrībām piemērojamo tiesību aktu noteikumus.”

VĒRTSPAPĪRU REĢISTRĀCIJAS SEKAS

Ar vērtspapīru reģistrācijas sekām var iepazīties iepriekš minētajā Vērtspapīru kodeksā (Código dos Valores Imobiliários), un katrai vērtspapīru kategorijai tās atšķiras. Konkrētu kategoriju vērtspapīru reģistrācijai var būt konstitūtiņas sekas (minētā Vērtspapīru kodeksa 73. pants).

PĀRĒJO IEPRIEKŠ MINĒTO PREČU KATEGORIJU REĢISTRĀCIJAS SEKAS

Ar ieroču, gaisa kuģu, kuģu, mehānisko transportlīdzekļu, intelektuālā vai rūpnieciskā īpašuma reģistrācijas sekām var iepazīties jau minētajos speciālajos tiesību aktos, kas attiecas uz katru preču kategoriju.

4 Vai ir spēkā īpaši noteikumi un procedūras, lai pielāgotu lietu tiesību (in rem), uz ko persona ir tiesīga saskaņā ar mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem, gadījumā, ja tās dalībvalsts tiesību aktos, kurā persona atsauca uz attiecīgo tiesību, šāda lietu tiesība (in rem) nav zināma?

Juridiskie noteikumi, ko var piemērot lietu tiesību pielāgošanai mantošanas gadījumā, principā ir Civilkodeksa 15. pants (piemēram, kad pielāgošanu tiesas procesā veic tiesa) un Zemesgrāmatu kodeksa 43.A pants (piemēram, kad pielāgošanu veic reģistrators reģistrācijas aktā).

Civilkodeksa 15. pants (attiecināmība):

“Tiesību aktam piešķirtā kompetence attiecas tikai uz noteikumiem, kuri pēc to satura un funkcijas tiesībās veido daļu no kolīziju normās minētās doktrīnas sistēmas.”

Zemesgrāmatu kodeksa 43.A pants (ārvalstu tiesību pierādījumi)

“Ja reģistrācijas pieteikuma pamatotība ir jāvērtē, balstoties uz ārvalsts tiesībām, ieinteresētajai personai tā saturs jāpierāda ar attiecīgu dokumentu.”

Papildus šiem noteikumiem pastāv tiesību zinātnē izstrādāti interpretācijas noteikumi. Saskaņā ar šiem doktrinālajiem noteikumiem plašais pielāgošanas jēdziens aptver vismaz divas dažādas situācijas.

Pirmā ir pielāgošana tiešā nozīmē, kas var notikt gadījumos, kad, piemērojot divas atšķirīgas mantošanas tiesību normas, rodas tehniskas problēmas.

Piemēram, gadījumā, kad miruši adoptēta bērna adoptētāji un bioloģiskie vecāki, mantošanai adoptētāju nāves gadījumā piemēro X valsts tiesības un bioloģisko vecāku nāves gadījumā — Y valsts tiesības, var tikt iegūts rezultāts, kas nav bijis iecerēts nevienā no attiecīgajām tiesību sistēmām (piemēram, adoptētais bērns galu galā nemanto ne no adoptētājiem, ne bioloģiskajiem vecākiem). Tiesai šī problēma ir jāatrisina, veicot pielāgošanu.

Cita situācija, kas nav pielāgošana tiešā izpratnē, bet drīzāk ir aizvietošana vai transponēšana, ir gadījums, kad citā tiesību sistēmā ietverta doktrīna tiek aizvietota ar vietējās tiesībās pazīstamu doktrīnu.

Aizvietošanas vai transponēšanas jēdziens ir derīgāks Regulas (ES) Nr. 650/2012 31. pantā minētajai lietu tiesību pielāgošanai. Piemēram, “zemes ilgtermiņa nomas tiesību (leasehold)” doktrīna (nostiprināta citas valsts tiesību aktos, bet neeksistē Portugāles tiesību aktos) tiek aizstāta ar lietu tiesībām uz apbūvi (nostiprinātas Portugāles tiesību aktos).

Aizvietošanu vai transponēšanu var veikt gan tiesvedības ietvaros, gan reģistrators — reģistrēšanas laikā. Reģistratora lēmumus var pārsūdzēt tiesā (Zemesgrāmatu kodeksa 140.–146. pants).

PIEZĪME

Šajā faktu lapā ietvertā informācija nav izsmeljoša vai saistoša kontaktpunktam, tiesām vai citām struktūrām un iestādēm. Lai gan tā tiek regulāri atjaunināta, tajā var nebūt atspoguļoti visi tiesību aktu pārskatīšanas gadījumi, un tāpēc tā neaizstāj informāciju tiesību aktos, kuri var būt spēkā attiecīgajā brīdī.

Lapa atjaunināta: 14/10/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.